

Altınoluk Yöresinin Sarılcı Egzotik Bitkileri

Kazdağları, 79'u endemik olmak üzere, yaklaşık 800 bitki türüne evsahipliği yapan ve çevresindeki bitki çeşitliliğini de etkileyen önemli bir doğal alandır. Bölgede bitki örtüsü, Kazdağları'nın doğal zenginliği kapsamında çeşitlenen yerlerden biri de Balıkesir ilinin Edremit ilçesine bağlı Altınoluk beldesidir.

Akdeniz iklimi özelliklerinin görüldüğü Altınoluk'ta, çeşitli yabancı kökenli (egzotik) süs bitkileri yetişir. Yabancı kökenli bitkiler, doğal yayılım alanları dışında yetiştirilen ve bulunduğu çevrenin ekolojik koşullarına uyum sağlama özelliğine sahip türlerdir. Gösterişli ve hoş kokulu olmaları nedeniyle, park, bahçe ve yeşil alanlarda beğenilerek kullanılırlar.

Yaşamaları için uygun ortam ve koşulların bulunduğu Altınoluk beldesi; çeşitli ağaç, çalı ve otlardan oluşan yaklaşık 100'e yakın yabancı kökenli bitki topluluğuna sahiptir. Yörede, özellikle sarılcı-tırmanıcı bitkiler, yoğun biçimde yetiştirilmektedir. Altınoluk'taki sarılcı - tırmanıcı egzotik bitkilerden, yaygın görülen ve ilgi çeken türleri kısaca tanıyalım.

Acem borusu

(*Campsis radicans* L. Bureau)

Anavatanı, Güney Amerika'nın doğu bölgesidir. Katalpagil-

Acem borusu (*Campsis radicans*)

ler (*Bignoniaceae*) ailesinden, kışın yapraklarını döken, sarılcı bitkidir; 15 metreye kadar boylanabilir. Yaprakları, 9-10 yaprakçıktan oluşur. Boru şeklindeki gösterişli çiçekleri; 4-7 cm boyunda, hafif kokulu ve turuncu renklidir. Çiçeklenme dönemi,

haziran-eylül aylarına denk gelen bitki, genellikle duvar ve çitlerde kullanılır.

Hanımeli

(*Lonicera periclymenum* L.)

Anavatanı, Avrupa ve Asya'nın batı bölgesidir. Hanımeligiller

Hanımeli (*Lonicera periclymenum*)

Çarkıfelek (*Passiflora caerulea*)

Begonvil (*Bougainvillea glabra*)

(*Caprifoliaceae*) ailesinden, 6 metreye kadar boylanabilen sarılıcı bitkidir. Çiçekleri sarı ve beyaz renkli, güzel görünümüne ve hoş kokuludur. İlkbahar aylarında çiçeklenmeye başlayan bitki, yaz sonuna kadar çiçekte kalır. Bahçe girişleri, çitler ve teraslarda görülür.

Çarkifelek

(*Passiflora caerulea* L.)

“Saat çiçeği” ve “saat gülü” adlarıyla da bilinir. Anavatanı Güney Amerika olan bitkinin çiçekleri, Paraguay’ın ulusal simgesidir. Çarkifelekgiller (*Passifloraceae*) ailesinden, herdem yeşil, sarılıcı-tırmanıcı bitkidir; 9 metreye kadar boylanır. Yaprakları, 5-7 loplu ve koyu yeşil renklidir. İri ve gösterişli çiçekleri, yuvarlak ve erguvan renklidir. Bitki, yaz ve sonbahar aylarında çiçeklenir. Çitlerde çokça kullanılır.

Begonvil

(*Bougainvillea glabra* Choisy)

“Gelin duvağı”, “rodos sarmaşığı”, “konsolos çiçeği” adlarıyla da bilinir. Anavatanı, Güney Amerika-Brezilya’dır. Gecesafasıgiller (*Nyctaginaceae*) ailesinden, dikenli, odunsu bitkidir; 9 metreye kadar boylanabilir. Bitkiyi gösterişli kılan, mor ya da pembe renkli taşıyıcı yaprakları (brakte), gerçek çiçek izlenimi vermektedir. Oysa, bu taşıyıcı yaprakların tabanında bulunan çiçekleri; soluk sarı renkli, gösterişsiz ve kokusuzdur.

Arap yasemini

(*Trachelospermum jasminoides* Lem.)

Zeytingiller (*Oleaceae*) ailesinden, herdem yeşil, sarılıcı - tırmanıcı bitkidir; 12 metreye kadar boylanabilir. Yaprakları, karşılıklı diziliş gösterir; sivri uçlu ve tam kenarlıdır. Ye-

şil renkli yaprakları, deri gibi sert ve cilalı gibi parlak görünümündedir. Uçlarda dik duran başçık halindeki çiçekleri, 2-5 adet, beyaz renkli, keskin ve hoş kokuludur. Çiçeklenme, mayıs-temmuz aylarında gerçekleşir. Taç yaprakları, yıldız biçimindedir ve adını da bu özelliğinden almıştır. Park ve bahçelerde, girişlerde, çitlerde ve teraslarda görülür.

Mavi yasemin

(*Plumbago auriculata* Lam.)

“Kurşunkök” adıyla da bilinir. Anavatanı, Güney Afrika, Asya ve Amerika’nın tropikal bölgesidir. Dişotugiller (*Plumbaginaceae*) ailesinden, herdem yeşil, sarılıcı ve sarkık formu bitkidir; 5 metreye kadar boylanabilir. Yaprakları, elips biçiminde ve küt uçludur. Çanak yaprağı, tüp biçiminde, uzun ve üzeri salgı tüylü; taç yaprakları, beş adet ve mavi renklidir. Yer örtücü olarak da kullanılır.

Arap yasemini (*Trachelospermum jasminoides*)

Rıdvan Polat

Dr.; Balıkesir Üniv. Fen Bil. Enst.

Selami Selvi

Öğr. Gör.; Altınoluk Mes. Yük. Okulu

Fotoğraflar: Şevket Alp

Kaynakça

Atamov, V. ve H. Akan, Ö. F. Kaya, T. Polat, H. Ağdemir, *Şanlıurfa'nın Egzotik Ağaç ve Çalıları*, Harran Üniversitesi, Harran, 2004.

Hogan, S. *Flora, A Gardener's Encyclopedia*, Italy, 2004.

Satıl, F. “Threatening Factors on Plant Diversity of Kazdağ (Ida Mountain) National Park in Turkey and Suggestions for Conservation”, *Biotechnology and Biotechnological Equipment*, 23 (2009): 208-211.

Warren, W. *Botanica*, Italy, 2004.

